

JAN KŘESADLO

Jedno jutro i večer u životu Cypriána Belve

Svećenik se okrenuo, od svjetla s prozora bljesnule su mu naočale, ritualno mrmljajući, poluglasno je rekao: - *Dominus vobiscum*.

- *Et cum spiritu tuo* - odgovorio je osmogodišnji Jan Belva.

Kroz tijelo Cypriána Belve, koji je sve pratio u prildadnom misalu, kako je u to vrijeme i priličilo katoličkom intelektualcu, prostrujao je nekakav šok ili probadanje, nešto poput strujnog udara. Predvaticanska tridentska misa neumitno je tekla dalje i sad je već ulazila u kritičan stadij. Pokraj Cypriána klečala je njegova prava i zakonita katolička supruga, njezino je ovčje lice s naočalama pobožno pogledavalo prema oltaru. Desno od nje klečale su njihove dvije kćeri, dvanaestogodišnja Markéta i desetogodišnja Kateřina, kod kojih se već počeo pokazivati poznati fenomen dviju sestara koje su izrazito slične, a unatoč tomu jedna je lijepa, a druga ružna. U Belvinoj je obitelji Katuška bila ta koja je izvukla kraću šibicu iz ruke sudbine. No tek joj je deset godina, možda se iz toga još izvuče. Ponos obitelji, jedini Belvin muški potomak, ministrira kod oltara. Dok gledamo tu izrazito katoličku obiteljsku zajednicu, pogledom dakako tražimo i druge kćeri, ne videći ih, znalačkim okom proučavamo ventralni krajolik gospođe Belvove - međutim, začudo, nigdje ništa. Čini se da Cyprián Belva ima gotovo normalan nezna-božački, tek neznatno povišen čehoslovački broj djece, što je doduše manje uobičajeno, ali, na kraju krajeva, sasvim moguće. Postoje i katolički supružnici koji imaju samo jedrio dijete, pa čak i takvi koji djece uopće nemaju.

Uz Cypriána Belvu i njegovu obitelj svetoj je misi nazočilo još desetak drugih ljudi, većinom starijih i većinom ženskih, crkva je bila prazna, hladna, nevesela i mračna, budući da je bio početak prosinca,

rano ujutro, vrijeme adventa. Belvina obitelj odlazila je na misu u taj neugodni sat zato što u ono doba opreza nikad nije bilo dovoljno. Doduše, bačuška Staljin, sunce žarko, više nije sjedio u Kremlju od bijeloga kamena, ali ni Nikiti Sergejeviču nije se moglo vjerovati.

Cyprián Belva ima ženu koja je kći prilično velikoga glavešine, a pobožna na majku, ali usprkos tomu, ili upravo zato, ne želi se s obitelji pokazivati u crkvi poslije, pred više ljudi.

Istina je, doduše, da zbog utjecaja svojeg punca, i jedino zbog njega, sjedi u nekom opskurnom zavodu Akademije znanosti, na skromnome mjestu dokumentarista, ali, kao što je poznato, drugovi sa zadovoljstvom jedu i jedan drugoga.

Bigotnost same kćeri mogla bi se doduše opravdati, osobito kad to nije neka znanstvena ili kulturna djelatnica, nego tek kućanica, ta i u samoj maćuški Moskvi, kod prijatelja, majke i žene velikih glavešina bez imalo ustručavanja odlaze na svjatuju ljiturgiju k patrijarhu u Peregdelnik, kamo ih voze šoferi u limuzinama - ali to što se i zet - štoviše, intelektualac i zaposlenik Akademije - prepušta opijumu za narod moglo bi u danim okolnostima dragom tati doći i glave.

Strogo i precizno uzevši, Cyprián Belva i njegova žena u smislu zakona bili su zločinci jer su se ogriješili o pravnu normu o socijalističkom odgoju dječice. Činjenica da je Jeník ministrant teoretski bi bila i više nego dovoljna da se bračni par Belva nađe iza rešetaka na tko zna koliko dugo, nasreću, taj se zakon u razmjerno civiliziranoj Čehoslovačkoj nije provodio u djelo ako za to nije bilo drugih jakih razloga i naputaka odozgo. Svećenik i mladi Belva u međuvremenu su izrecitali *sursum corda - habemus ad Dominum* itd, sad je žrec već mrmljao predslavlje, šepao je žurno poput postolara, i prije nego što bi se čovjek mogao nadati, mrmljanje je već bilo pri kraju: *supplici confessione dicente* i već je govorio *sanctus, sanctus, sanctus*. Prije nego što se Cyprián Belva pribrao, svećenik je već bio kod posljednjeg *hosana in excelsis*, kojim završava *benedictus*. Duboko se poklonio, poljubio oltar i počeo kraći kanon. Cyprián, koji je sa svojom obitelji klečao u prvom redu, jasno je

čuo hrapavi, tobože strastveni šapat kojim je svećenik počeo moliti Boga da primi i blagoslovi *haec dona +, haec + munera, haec + sancta sacrificia illibata*. Počinjalo je biti gusto. Cyprián Belva osjećao je kako se znoj, kako mu se ošit steže od straha. Nije to ništa, govorio je sam sebi, obična predstava, kad bi nekakav bog postojao, zar bi mogao dopustiti ono što se sad stalno događa? Po svijetu ima svakakvih obreda! Pa i Asleci, ili su to možda bili Inke, jedni ili drugi, ritualno su jeli kukuruzni kruh koji se za njih mistično pretvarao u meso boga Huitzipotzlija. Kad su onamo stigli Cortésovi Španjolci, taj ih je paralelizam izluđivao: prihvatili su to tako da je vrag u toj dalekoj zemlji nametnuo obred svojim svećenicima kako bi ismijao Najsvetiju Žrtvu i parodirao je - uostalom, zbog toga potpuno nevjerovatnog slučaja, zbog te vjerojatnosti od jedan naprama bilijun, ili koliko već, ipak vodimo brigu i pazimo da se ni u tako dalekoj budućnosti, ako je moguće, ništa ne dogodi - neznatna vjerojatnost, ali, dakako, rizik je golem - jer, kad bi to slučajno ipak bilo tako - no činimo što možemo u danim okolnostima - to bi i on morao priznati, naime, kad bi postojao, samo što najvjerojatnije ne postoji, pa što je onda u igri, ili o čemu je riječ? - o navici iz djetinjstva i puberteta, kad se to kod njega osobito pojačalo - ništa drugo...

Dok je Cyprián tako razmišljao, svećenik se u svojem maratonskome mrmljanju probio do komemoracije pobjeda Crkve, sjećajući se prvo svetih apostola, zatim svetih papa Lina, Kleta, Klementa, Siksta, Komelija te dalje svetih rimskih prvomučenika, u nizu koji počinje Belvinim zaštitnikom, svetim Ciprijanom - i dalje svih svetih te je molio Boga da zbog njihovih zasluga i molitava on i njegovi vjernici u svim stvarima budu u njegovoj zaštiti - *ut in omnibus protectionis tuae muniamur auxilio. Per eundem Christum Dominum nostrum, amen.*

Ispružio je ruke iznad kaleža i hostije, a Cyprián Belva osjetio je nov napadaj panike i straha - Nije to ništa - mislio je - oblatna i vino i uvijek će biti samo oblatna i vino; Huitzipotzli, Huitzipotzli - ponavljao je u sebi uz intenzivan osjećaj tjeskobe. Svećenik je blagoslovio žrtve, Honzik je snažno zazvonio, popeo se po stubama i uhvatio za rub pa-

terova ornata - navodno zato da svećeniku olakša pokretanje dok se podiže, tako su ih uvijek učili u školi, tako je to, kao objašnjenje, tiskano i u Cypriánovu priručnome misalu. Belva nikad nije shvaćao kako.

Bližio se vrhunac predstave i strašne magije katoličke mise, kad se oblatna i vino pretvaraju u Tijelo i Krv Isusa Krista. To je ona ista žrtva koja je žrtvovana na Kalvariji - tako su u djetinjstvu učili Cypriána Belvu, tako je vrtlar, tajni pater Šimlrajtr S. J., sad učio njegovu djecu na tajnim satovima vjeronauka u mraku, pod svjetlom svijeća u vili punca glavešine - to je isti Veliki Svećenik, ista Žrtva. Isti Veliki Svećenik zato što se čudo transsupstancijacije događa jedino po moći samoga Krista: svećenik je tek njegov sluga i oruđe. Ista Žrtva, nadalje, budući da je upravo Isus taj koji je prisutan u procesu euharistije, a koji se sam žrtvuje Bogu - dakle žrtvovatelj, žrtva i primatelj žrtve jedno su. Božanska žrtva tu se prinosi u sakramentu, tek uz posredovanje dviju konsekracija, od kojih svaka ima specifičan učinak. Tako se supstancija kruha pretvara u supstanciju Tijela Isusova, a supstancija vina u supstanciju Krvi Njegove, a da se pritom ne mijenjaju vanjske kvalitete, odnosno pojavnost. No budući da Krist ne može drugi put umrijeti, tako kaže učenje, u potpunosti je prisutan u oba oblika, upravo zato što je riječ o nekrvavome modalitetu kalvarijske žrtve, dakle tijelo i krv ne odvajaju se jedno od drugoga - Cyprián Belva nikad nije shvaćao logiku tog argumenta: kako to da se te supstancije ne odvajaju kad su odvojene još od početka, a i svaka se zasebno pretvara?

Sablasna, suluda bizarnost cijele stvari ponovno ga je ispunila užasom.

U prvom je redu riječ o ljudskoj žrtvi iza koje slijedi ritualni kaniibalizam, iako to, naravno, nitko tako ne bi rekao jer bi ga to užasavalo - ali objektivno je to očito ispravno. To što to prema van uopće ne izgleda tako još više povećava tajanstvenost grozote. Tu se ubija i jede čovjek - odnosno baš zato što se više ne ubija, budući da je to Bogočovjek, koji se drugi put ne može uhiti - jedu ga živoga! Ali prema van to izgleda kao ništa, kao da se ništa ne događa, kao nevino poigravanje s vinom i oblatnama. Cypriánu Belvi činilo se da misa u određenom smislu nali-

kuje nečemu što je genijalno prikriiven zločin. Naoko, prema van, potpuno nevina procedura - iznutra sablasna, mistična grozota. Nešto kao u onoj knjizi koju je jedanput čitao - ako to, naravno, nije sam izmislio, u možda i sanjao: ulicama, valjda Harlema, što li, prolazi crnačka pogrebna povorka - pada kiša, pogreb je uz glazbu - crni džezeri sviraju marš, žalobnici se zanose pod kišobranima, u sredini je uzdignut lijes: Prolaze i prolaze, na autobusnom stajalištu, na kiši, stoji čovjek s podignutim ovratnikom i šeširom nabijenim na čelo - povorka prolazi pokraj njega, već su ga okružili - netko od njih probode ga za tu svrhu posebno opremljenim kišobranom - muškarac pada na zemlju, brzo na njega polažu lijes s pomičnim dnom, namjeste dno na koje ga nekako naguraju, podignu lijes i nastavljaju hodati uz živahno-melankolično prducenje puhačkih instrumenata - ništa se ne događa, ništa se ne vidi, sve je u redu, samo je u lijesu odjedanput mrtav čovjek.

Ili, kao što je to na onim procesima protiv neprijatelja naroda i socijalizma - ni ondje se ništa ne događa; umiveni i elegantno odjeveni optuženici recitiraju monstruoza priznanja, za sebe traže najstrože kazne - sve je u redu, zločinci se štoviše kaju - ali, naravno, Radni je Narod strog da ne može biti stroži - njegova će ih šaka snažno udariti kako nam ne bi pokvarili krasnu izgradnju društva, bijeli dan i ruže oko nas - žene iz naroda zgražaju se, pjesnici, narodni umjetnici i umjetnice ogorčeno pišu o njima za *Rudé právo*¹:

*Danas uljezi već dobro znaju
da Prag nije ni Cleveland ni Cincinnati
i ako u našu stvar dirnu,
zbog toga će s pravom ispaštati.*

te se obraćaju duši Naroda, a ne ljudima.

¹U međuraću glasilo komunističke partije, a nakon komunističkog prevrata u Čehoslovačkoj 1948. dnevnik s najvećom nakladom. (Nap. prev.)

Ništa se ne događa, sve je u redu, pa čak se i u zlikovcima probudila savjest itd.

Samo što oni zapravo nisu učinili ništa, jedino je netko nešto paranoično izmislio, a za predstavu su ih brižljivo pripremali i uvježbavali dugotrajnim mučenjem, kao zvijeri u cirkusu - onda je potrajalo još neko vrijeme dok ih nisu, ponovno zaliječene, mogli pokazati u javnosti - prema van decentno, narodno, demokratsko sudstvo, iznutra užas.

Tako je nekako, osjećao je Belva, i s katoličkom misom - ne sasvim paralelno, budući da padovi komunista, uza sav užas, u sebi uvijek imaju i nešto nisko, nešto vulgarno smiješno - dok je užas žrtvovanja Boga, uza svu bizarnost, mistično uzvišen - no taj raskorak između privida građanske površine i intenzivne strahote unutrašnjosti, ono; „Ništa se ne događa - ali da samo znate!“, u tome ima nekakve analogije, teško je to izraziti. Riječ je o najvišoj i najsavršenijoj formi kamuflaže: uz pomoć natprirodnoga krše se normalni zakoni prirode; nešto što po svemu izgleda kao nešto sasvim drugo, a nikakvom metodom ne može se utvrditi da to zapravo nije to - neki suveren Božji nadrealizam, kao kad René Magritte naslika lulu i ispod nje napiše: *Ceci n'est pas une pipe*, dakle isto tako: *ceci n'est pas du pain, c'est L'Homme - Dieu immolé a soi - meme* - buuu - užas! A onda ta čudna logika, pomalo kao u snovima: Bog u liku čovjeka, u liku oblatne i vina, žrtvuje sam sebi sebe. Naravno, već je zbog toga sve to besmisleno.

Iako, tko zna? Svijet, priroda strašno su posebni i bizarni.

Nevjerojatnost, bizarnost, pa i strahotnost zapravo su posvuda, kamo god pogledaš, recimo *Physalia physalis*, Belva se sjetio što je usput pobrao dokumentirajući zoologiju beskralježnjaka - izgleda kao meduza, ali nije meduza, to je kolonija individualnih polipa, no svaki ima određenu funkciju, zapravo je neki organ, jedni su krakovi, drugi klobuk, napuhan plinom, koji plovi po površini, neki su čak reproduksijski organi. A takvih stvari u prirodi ima mnogo: kad bi netko nešto takvo smislio i napravio, kad se to, kako kažu drugovi, ali i neki razumni znanstvenici, ne bi napravilo samo, navodno zbog razvoja - kad bi to,

dopustimo, netko tako smislio, nekako bi to bilo na liniji s tom čudnovatom religijom! Onda to uopće nije čudno, uopće nije u sukobu s redom prirode, nikakav *credo quia absurdum*, nego naprotiv: *Credo quia naturale videtur et cum aliis nonnullis mundi phaenomenis qualitate ac caractere concordans, unum ac eundem identicum indicans auctorem.*

Ali ne, glupost - židovska izmišljotina, primitivno, predlogičko mišljenje, Huitzipotzli, Huitzipotzli!

Takvo složeno promišljanje projurilo je kroz Belvin mozak poput bljeska, tek u nekim koncentriranim osjećajima, slikama i neizgovorenim riječima, zapravo nije bilo onakvo kakvo smo ovdje zabilježili - ovo ovdje neka je vrsta, možda ne potpuno adekvatnoga, pretakanja u uobičajene riječi. Može se reći da je Cyprián sve to više osjećao i zapažao nego što je precizno izražavao određenim riječima, jer tako brzo to ipak ne bi išlo. Svećenik, pognut iznad žrtava, sad ih je pet puta zaredom energično blagoslovio znakom križa, kao da barata nečime u metafizičkome, kao da stavlja u pogon neke skrivene poluge ili mehanizme:

Molio je da Bog učini žrtve *in omnibus bene + dictam, ad + scriptam, ra + tam, rationabilem, acceptabilemque*, da nam postanu Tijelo i Krv +' Tvoga ljubljenog sina, Gospodina našega Isusa Krista - užas!

Sad se to događa, upravo sad svećenik izgovara strašnu čarobnu formulu - već se dogodilo - svećenik klekne, Honzik zazvoni, svećenik podiže hostiju, Honza zvoni drugi put, pa treći put, svećenik opet klekne - sad se, kako svi ovdje vjeruju, oblatna pretvorila u živo tijelo Kristovo. A onda to isto s vinom, koje se pretvorilo u Krv - kao u snu Cyprián Belva pratio je daljnji tijek obreda:

Nuđenje nastalog Bogočovjeka Bogu, zapravo njemu samomu, poniznim molbama, da primi žrtvu, spomen na mrtve - *nobis quoque peccatoribus* - zatim nama, svojim grešnim slugama, da udijeli neko mjesto u društvu s imenovanim svecima i mučenicima - gdje, u usporedbi češkog prijevoda s latinskim originalom u misalu, proizlazi, začudo, da ime *Háta*, pod kojim bismo vjerojatno zamislili neku seosku

baku sa širokim bosim nogama, da to ime dolazi od Agatha, što je na grčkome *uzvišena, plemenita*, ukratko *nobl*.

Još jedanput, magično rukovanje pumpom, odnosno manipuliranje metafizičkim, zatim podizanje - ponovno znak križa - *per ipsum et in ipso et in ipsum* - po Njemu i s Njim i u Njemu je Tebi, Bogu Ocu, u jedinstvu Duha Svetoga, svaka čast i slava u sve vijeke vjekova. Amen!

Završio je kanon, magični vrhunac nevjerojatnog obreda koji omogućuje još strašniji nastavak - ritualno jedenje *živog* čovjeka, koji je, uza sve, istodobno i Bog, dakle najviše biće uopće, ali sve to prikriveno, kodirano, neprimjetno, tako da to nitko ne može ni naslutiti niti se uvjeriti u to, može samo vjerovati ili ne vjerovati.

Recimo da je sve to glupost, ali ona mrvica vjerojatnosti da nije glupost prostor crkve ispunjava zastrašujućim, nezemaljskim užasom. Kako se netko uopće može usuditi...

No Cyprián Belva ipak krene, iako prema pravilu ne smije - iz razloga tričavih i - licem u lice s mogućom strahotom stvari - jednostavno ništetnih: da se ne bi razlikovao, da ne bi imao neugodnosti sa ženom, da ne bi zbunio djecu, da ne bi nekoga sablaznio, da ne bi rastužio tajnog jezuita Šimlrajtra, koji se raduje zbog njihove obitelji tajnih kršćana u neposrednoj blizini vladajuće klike i na njih je ponosan. To je sve, zna se, besmislica - Huitzipotzli...

Daljnji tijek obreda Belva, zbog prilične agitacije i straha, više gotovo i ne zapaža - Molitva Gospodnja - *sed libera nos a malo* - tiha svećenikova molitva, lomljenje, izvorno vjerojatno ubijanje žrtve koju sve to simbolički, no mistički doista označava - *Agnus Dei*, molitve prije pričesti - *Domine Jesu Christe qui dixisti - Fili Dei vivi - Perceptio corporis tui* - svećenikova pričest.

Sad, sad se mora dignuti i zajedno sa svojom obitelji kleknuti ispred oltara. *Confiteor*, uzaludno svećenikovo odrješenje, *ecce agnus Dei - Domine non sum dignus* -

Već dolazi, već se približava - još ima vremena - odglumiti nesvjesticu, kao Vivaldi, nekakvu slabost - ali ne, ne može! - to je samo

oblatna, Inke ili Asteci kukuruzni su kruh jeli kao boga Huitzipotzlija. Svećenik je već kraj njega. Belva otvara usta i plazi grešni jezik - ali nikakve zmijske ni žabe ne izlaze mu iz usta, koje su navodno svećenici sveci vidali u nedostojnih pričesnika - već osjeća osobit, papirnat okus obogetvorene oblatne - samo da se ne zalijepi, da se prebrzo ne rastopi: bez brige. Cypriánu Belvi usna je šupljina od straha potpuno suha. Doduše, vjerojatnost da to nije samo oblatna zanemariva je, ali kad bi to bilo - Bože pomози!

Sad samo da to netko ne primijeti.

Navodno to rade raznorazni sotonisti kako bi imali Boga u ruci, kad bi netko primijetio, mislio bi da i Belva - takva ironija sudbine bila bi sasvim na liniji: kao kad netko ne želi prstom maknuti za režim, a završi tako da kopa uranij izravno za Ruse, dok spretni kolaborant, odabran kao pouzdana osoba za putovanje u inozemstvo, u pogodnom trenutku zбриše na Zapad - ako je on kriv za takve stvari, možda je zaslužio da ga Belva sad nemilosrdno proguta - ali ne! Kad bi postojao, mogao bi raditi što želi i nitko ne bi imao pravo - Cyprián Belva pokriva lice u tobožnjoj dubokoj kontemplaciji i naučenim pokretom isplju-
ne hostiju u dlan - sad sklapa ruke, pobožno spušta glavu, priprema hostiju među prstima - zatim se, široko zamahujući, prekriži - u ime Oca i Sina i Duha Svetoga...

Između *Du* i *ha* Belva neprimjetno spušta hostiju u džepić na prsima sakoa. Tako! To je to!

Uz neizmjeran osjećaj olakšanja Cyprián Belva odlazi na svoje mjesto u klupi: svijet privida nasitio se, no hostija je ostala cijela - držao ju je doduše u ustima, a poslije u ruci, u ovim okolnostima to se nije dalo izbjeći - ali, zahvaljujući svojem strahu, nije ju ni zaslino.

Doduše, to je samo oblatna - ali čovjek nikad ne zna - kad ne bi bila...

Kad ne bi bila, bila bi to stvar toliko strašna da se ovaj mali oprez sigurno ne bi mogao smatrati smiješnim.

A što se tiče cijele te lakrdije s pričesti - zar ljudi zbog mira u obitelji ne rade i stvari koje još više ponižavaju? Ta stvar zapravo i nije ponižavajuća budući da u današnje vrijeme zahtijeva prilično veliku hrabrost - a Máša, iako je glupa, to zaslužuje. Kako je stala uz njega kad je bio na dnu, kako je spretno obradila svojeg oca, glavešinu, da se zauzme za Belvu i da mu naposljetku, svojim vezama, osigura skromno, ali toplo i nezahtjevno mjesto u Akademiji.

Bila je noć, vlažna i maglovita, od one vrste u kojoj ima osobite, melankolične poezije. Gledano izbliza, pločnici su se svjetlucali od kiše, a svjetla uličnih lampa, izloga i skromnih socijalističkih reklama odražavala su se na njima kao vijugavi stupići u raznim bojama.

Izdaleka su se pak svjetla rasplinjavala u magli. Bilo je kasno, bližila se ponoć. Po gotovo praznom pločniku prilično hitro gazio je Cyprián Belva vodeći na uzici crnu dlakavu beštiju koja je tapkala tankim nožicama, a dok je mokrila na uglovima, umjesto uobičajenog podizanja stražnje noge, uvijek bi napravila nekakav stoj na glavi. Bio je to obiteljski pas Belvinih i koliko god u javnosti nisu bez potrebe pokazivali svoje katoličanstvo, znalac bi im ga mogao prišiti čim bi čuo ime psa. Zvao se naime Bubáček, u počast pateru Demlu², koji je svojega istoimenog psa ovjekovječio u svojim svadljivo-paranoidnim i besramnim dnevnicima.

To je ime jednoznačno pokazivalo da su vlasnici psa ne samo praktični katolici nego štoviše takozvani katolički intelektualci, što je u

² Jakub Deml (1878.-1961.), češki prozaik i pjesnik, katolički svećenik koji se sukobljavao i s crkvenom i sa svjetovnom vlašću, uz ostalo poznat po svojim dnevničkim zapisima *Šlépěje (Stope)*, objavljenima u 26 svezaka. (Nap. prev.)

Češkoj zapravo sinonim, budući da se, za razliku od, primjerice, Poljaka, jednostavni ljudi u Češkoj danas ne uzbuđuju odveć zbog religije.

Cyprián Belva kroz maglu je hodao u smjeru iz kojega su iz nje nejasno izvirivali tomjevi crkve. Bila je to druga crkva, a ne ona u kojoj je Belva toga jutra sa svojom obitelji nazočio svetoj misi. U blizini crkve bila je neka samostojna kapela ili zvonik, ograđena rešetkama, i Belva je uz tu ogradu privezao Bubáčeku i zapovjedio mu da bude tiho. Zatim je prišao jednomu od bočnih ulaza u glavnu crkvu, izvukao iz džepa masivni otpirač iliti šperhagl i uz određen napor i buku otvorio vrata. Samo su malo zaškripala dok se Cyprián Belva provlačio kroz njih. U crkvi je bio zeleni mrak, valjda zbog kontrasta s pomalo ružičastim svjetlima izvana, i Belva je oprezno koračao. Pokraj glavnog oltara žarilo se vječno svjetlo. Belva je ušao u prezbiterij, kleknuo, prekrižio se i popeo do oltara.

Posegnuo je u džep, izvukao ključ i otvorio tabernakul. Iz džepa je izvukao lampu i posvijetlio unutra. Pincetom je maknuo poklopac ciborija, istom je pincetom oprezno posegnuo u džepić na prsima sakoa, iz njega je izvukao hostiju koju je ujutro tamo spremio, spustio je u posudu, namjestio poklopac, zatvorio tabernakul, ponovno kleknuo i brzo izašao. Šperhaglom je zaključao vrata, odvezao Bubáčeku i nastavio šetati sa psom kao da se, kako se kaže, ništa nije dogodilo. Cijela akcija nije mu oduzela ni dvije minute.

- O, Bože - molila se duša Cypriána Belve dok je tijelo šetalo sa psom - ne znam postojiš li, ako postojiš, oprosti mi. O, Isuse Kriste, ne znam jesi li postojao, ili postojiš li, jesi li stvarno bio Sin Božji ili tek filozof ili vjerski reformator, neki kažu i luđak. Ali u slučaju da si onakav kako naučava Katolička crkva, tada primi moju najiskreniju ispriku što sam Te jutros uzeo u usta, a zatim u ruku, i što sam Te do večeri držao u džepiću na prsima sakoa. No sad sam Te vratio onamo kamo

pripadaš, i to uz prilično velik rizik, što, kako se nadam, cijeniš. Sigurno ćeš priznati da je to bilo teško smisliti i organizirati, najteže je bilo s ključem od tabemakula, napraviti otisak, onda k bravaru i to. Netko tko nema takav uvid u sve kao Ti mogao bi me upitati zašto sam to učinio, zašto to gotovo svake nedjelje činim, zašto se toga ne okanim ili zašto se pošteno ne ispovjedim i ne činim sve normalno. Ali Ti, Isuse, znaš da to nije tako jednostavno. Da bih se valjano ispovjedio - recimo kad bih se natjerao nekomeu govoriti o svim onim čudnim stvarima - dakle da bih se valjano ispovjedio, morao bih istinski naumiti da više neću griješiti. No Ti sam najbolje znaš da je to teško izvedivo. Moram živjeti kao muž sa svojom ženom; još je prilično mlada i tako dalje, ne mogu je prisiljavati na apstinenciju. No Ti znaš da, kako bih uopće bio sposoban za nešto, moram zamišljati razne stvari koje su, jasno, grješne, na primjer da sam gospodarica dvorca u Čachticama³ i da bičujem mlade djevojke, ili razne gnusne stvari o Elvisu Presleyu i drugim mladim muškarcima. Slične stvari često zamišljam i kad sam sam, kao što dobro znaš, naime ako postojiš na onaj način kako naučava Crkva, ne mogu se obuzdati iako sam se, većinom u mladosti, trudio i postio, i to i za vrijeme rata, kad je hrane ionako bilo malo - postio sam tako da sam od toga dobio tuberkulozu, ali ništa nije pomoglo. Zašto sam tako stvoren, to znaš Ti sam, a znaš i to da ne želim da bude tako.

Znaš da često zamišljam da sam Snjeguljica i da sa mnom spolno opći sedam patuljaka, bilo jedan za drugim bilo svi odjedanput, u mojim raznim otvorima i šupljinama u tijelu, kakve sve u toj maštariji kao Snjeguljica imam - ali i neke druge stvari, koje se stidim pred Tobom ponoviti i u ovakvoj potpunoj privatnosti, premda znam da pred

³ U XVII. stoljeću poludjela mađarska grofica Erzsébet Nádasdy-Báthory u svojem je dvorcu u Čachticama u zapadnoj Slovačkoj mučila i ubila više od 600 seljanki. Kad je to otkriveno, doživotno je zatvorena u istom dvorcu. (Nap. prev.)

Tobom ionako ništa nije skriveno. Maštarija da sam latinskoamerički diktator don Felipe i da prisiljavam osobe oba spola da mi ližu čmar još je jedna od najumjerenijih. I kad bih se čak odlučio okaniti se tih fantazija, iako unaprijed znam da to ne bih uspio, ne mogu obećati da ih katkad neću upotrijebiti kako bih mogao obavljati svoje bračne dužnosti sa Ženom, jer maštarijama katkad oslabi učinkovitost i moram ih zamijeniti drugima.

Osim toga, prisiljen sam raditi u onome znanstvenom zavodu, gdje ima mnogo znanstvenih radnika, praktički su svi komunisti, a oni su, kao što znaš, strašno razbludni jer žele dobro živjeti, no usprkos tomu što im prilično dobro ide, za neke stvari nemaju dovoljno novca, za razliku od sličnih radnika na Zapadu, no genitalije im je dala priroda. Osim toga, svjesni su činjenice da ih se normalni ljudi boje i da im se ne usuđuju suprotstaviti, ili možda neki od njih i nisu svjesni i misle da su jednostavno tako neodoljivi. U takvu okružju okolnosti me prisiljavaju da imam seksualne kontakte s nekoliko žena i s jednim muškarcem i teško im to mogu odbiti jer bi me kadrovski uništili. Ne mogu istinski naumiti da više neću griješiti na taj način jer o tome ovisi egzistencija moja i moje obitelji. S druge strane, ne želim sablažnjavati svoju Ženu i svoju djecu i davati im loš primjer - jer kad bi Ti postojao i kad bi sve bilo onako kako naučava Crkva, što je toliko apsurdno da bi upravo zato moglo biti i istinito - da mogu biti spašeni barem oni kad već ne mogu ja. U takvim okolnostima, priznat ćeš, moje je ponašanje još i relativno pristojno. Zato Te molim da mi oprostiš što sam Te jutros uzeo u usta i poslije u ruku i što sam Te cijeli dan držao u džepiću. Netko bi Te možda progutao kao malinu i uopće se zbog toga ne bi uzbuđivao, ili bi se uzbuđivao, ali bi Te svejedno progutao.

U onoj engleskoj knjizi koju mi je Mirek posudio - naravno da sam tog junaka i autora osudio kao nemoralne - u njoj je bila pomalo slična situacija, ali opet ne previše slična. Ja sam to, kao što znaš - sad Te već doživljavam kao da stvarno postojiš, i to onako kako su me učili u djetinjstvu - osudio nekako iz konvencionalnosti, kako se ne bih

razlikovao od svojih katoličkih znanaca i kako bih ugodio ženi - ali i ja osobno mislim da je onaj policajac bio budala.

Kao prvo, onu je djevojku mogao otkantati - to, mislim, ne bi bio neki problem - glupost je da to psihički ne bi preživjela, pa to se uvijek preživi. Nije to kao sa mnom, jer kad bih ja otkantao Snjeguljicu i Elvisa i don Felipea i tako, onda ne bih nikamo stigao sa svojom ženom i učinio bih je nesretnom i još bih možda razorio obitelj - tako da je to ipak potpuno drukčija situacija. A kad bih se suprotstavio onim kurvama komunističkima, ostao bih bez kruha i opet bi bilo sranje. Oni bi me sredili tako da više nikad nigdje ne bih našao posao - eto!

Zatim, zašto on nije radio kao ja - možda Te je u toj koloniji bilo teže vraćati, ali i da Te skupljao, recimo u nekoj dobro zatvorenoj staklenci, da Te ne požderu termiti, to bi bilo bolje nego gutati Te i na kraju se ubiti. Ja se ne bih ni mogao ubiti, iako me život, iskreno rečeno, nimalo ne veseli, jer tko bi se onda brinuo za moju obitelj, a još bi i plakali.

Ali vidiš da barem imam dobru volju. Zato, molim Te, zbog njih mi zasad nemoj ništa učiniti, ili ako učiniš, uredi to tako da se za njih netko pobrine. I čuvaj njih i sve ljude, iako su svinje i kurve. Amen.

Prevela: Sanja Milićević Armada